

Posudek oponenta bakalářské práce

Posudek oponenta k bakalářské práci Anny Jandové: „Dispersal trains Severoamerického ledovcového komplexu a jejich vztah ke konfiguraci zalednění“.

Hodnocení struktury, formální a obsahové stránky kapitol

Předložená práce má včetně seznamu literatury, seznamu obrázků, tabulek a volně vložených příloh 59 stran. Hlavní části práce odpovídají struktuře moderních odborných textů. Nicméně zařazení cílů by bylo logičtější buď přímo v kapitole Úvod, nebo za ní.

Druhou kapitolou je zdůvodnění přístupu k cizojazyčným a odborným termínům. Použitý postup, kdy studentka ponechává anglické odborné termíny nemající zavedený český ekvivalent v původní podobě, není vhodný jak z odborného (bez zavádění nových termínů by těžko mohla vzniknout a rozvíjet se národní odborná terminologie každé disciplíny), tak mluvnického hlediska, což se projevilo i ve vlastním textu, kde nesklonnost anglických termínů působí v jinak českém textu gramaticky neohrabaně a nepřispívá k snadnému pochopení textu. Běžně se v podobných případech postupuje tak, že je vytvořen vhodný český ekvivalent nového termínu a do závorky se zapíše anglický originál, aby se minimalizovalo riziko posunutí významu onoho termínu a jasně se ukázalo, z čeho je odvozen. Tedy bylo by možné pro obhajobu všechny anglicky psané odborné termíny vhodně počesťit. Nevhodnost zvoleného postupu je možné demonstrovat na příkladu obr. 3, jehož součástí je legenda (psáno česky), ale veškeré prvky legendy jsou popsány anglicky. V obr. 2 je to obdobné, tam jsou však 2 prvky popsány česky a zbytek anglicky.

Třetí kapitola je věnovaná FG charakteristice, která vzhledem k rozlehlému studijnímu území a podmínkám na limitovaný rozsah bakalářské práce je a musí být poměrně obecná. Proto si myslím, že tato kapitola v tomto pojetí je nadbytečná. Protože dává jen povšechné informace, které k řešení stanovených cílů ničím nepřispívají a ani nejsou dál použity např. v diskusi. Jako příklad za všechny lze uvést redundantní odstavec popisující vrásnění a etapy geologického vývoje na severoamerickém kontinentu, či současné vegetační klasifikace apod. Jinak i řazení subkapitol není logické a obvyklé. Po geologické a geomorfologické subkapitole by měla následovat charakteristika klimatu a vodstva, a nikoliv kapitola o biotě, ta by měla být tou poslední. Text v této třetí kapitole není zcela bez gramatických a mluvnických chyb (chybné skloňování, chybějící předložky, slovosled, oddělování vět v souvětích apod.). Tyto chyby byly vyznačeny přímo v textu výtisku, který měl oponent, což může pomoci studentce si text řádně opravit. Některé z těchto chyb posouvají i význam vět. Např. na str. 16 se píše o jezerech. Vzhledem k oddělení čárkou to vypadá, že jsou tam přítomna mělká a pak termokrasová jezera, nicméně ono mělká by mělo být adjektivem u termokrasových jezer. Z hlediska terminologie se jeví nesprávným užití výrazu polygonální půdy na str. 11, zřejmě jde jen o jejich část, a to do polygonů uspořádaných ledových klínů. Stejně tak je nutné upozornit, že soliflukce nemusí být vázaná jen na permafrost. Na straně 12 jsou pak thufury vyjmuty ze skupiny strukturních půd, což je chybné, neboť thufury jsou jednou z netříděných variant strukturních půd. Vhodné by bylo v obhajobě vysvětlit, co se rozumí nivními sníženinami zmíněnými na str. 17 a zda neexistuje pro danou věc již zavedený termín. Nicméně výše popsané nedostatky v této kapitole nejsou takového rázu a rozsahu, že by neumožňovaly porozumět podstatě sdělení. Škoda, že kontrola textu nebyla taková, aby je dokázala odstranit.

Čtvrtou kapitolu, která je rešeršního charakteru a popisuje vývoj zalednění Severní Ameriky v pleistocénu, je možné po odborné, ale i formální stránce považovat za nejzdařilejší část bakalářské práce. Přesto se zde vyskytují formální chyby podobného ražení, jaké jsou popsány v kapitole 3. Kromě toho bych měl následující poznámky: 1) vysvětlit termín „Rogen moréna“, který je bez vysvětlení uveden na str. 19; 2) jezero není tvar, jak je popisováno ve druhém odstavci kapitoly 4.2., tvar je jezerní pánev či sníženina; 3) ve druhé celé větě na str. 20 chybí konkretizace zmiňovaných stop tání a ústupu; 4) bylo by žádoucí vysvětlit princip snížení obsahu oxidu uhličitého v důsledku obnažení krystalického podloží (str. 21); 5) obrázek by měl být uveden, co nejbližší místu, kde byl poprvé odkazován z textu; na str. 21 (kapitola 4.3) je odkazován obr. 4a, ale ten je uveden po 6 kapitolách a mnoha odstavcích až na straně 27 na konci kapitoly 4.4.6.; 6) popis obrázku a vlastní obrázek musí být na jedné straně, u obrázku 4 to tak není; tedy obr. 4 měl být rozdělen na dva; zároveň by na mapách 4a až 4d měly být výrazněji odlišeny rozsahy areálů zalednění (nejlépe pomocí šrafur, stávající stav se opírá jen o odlišení dle hraniční čáry, což u areálového objektu není příliš vhodné); obdobně to platí i pro obrázek 5, kde sice bylo použito barev, ale 10 odstínů modré je pro komfortní a jednoznačné rozlišení příliš mnoho; 7) D-O cykly zmíněné na str. 23 nejsou specifikovány, o jaké teplotní výkyvy jde, zda o oteplení či ochlazení; 8) na str. 26 není vysvětlen pojem Trans-Laurentide Ice Divide (trans-laurentinské ledovcové „rozvodí“).

Sedmá kapitola se věnuje metodice. Nicméně ta je pojata příliš stručně a nepodrobně, takže některé operace, které byly činěny, nejsou dostatečně vysvětlené, či popsány tak, aby umožňovaly jejich zopakování. Dále se k tomu připojuje i to, co bohužel pokračuje i v následujících kapitolách (výsledky a diskuse), a tím jsou nesrozumitelná

(díky neúplnosti vět) a nejednoznačná vyjádření, případně nevysvětlené termíny. Např. v úvodu kapitoly 7 se píše o analýze, ale není konkretizováno, jaký typ analýzy byl proveden. Z dalšího textu v kapitole 7.4, ve výsledcích a v diskusi se lze dohadovat, že onou analýzou je jen vizuální porovnání dat v grafech bez použití postupu, který by sofistikovaně mohl odlišit náhodnost či průkaznost vztahu mezi hodnocenými objekty. Při použití slova analýza bych toto očekával, čímž nechci říci, že pro potřeby bakalářské práce nelze použít vizuální srovnání grafů, ale pak bych se snažil vyvarovat slovu analýza, když není nijak specifikováno. Takto by bylo možné pokračovat i u dále nevysvětlených konstatování, např. na str. 32 „Následně byl vypočítán azimut směru hlavního směru/směrů.“ Věty důležité pro pochopení metod, ale i výsledků a diskuse v těchto částech textu, jsou těžkopádné, nekompletní, nejednoznačné, s mluvnickými chybami a působící, jako by text nebyl revidován. Z formálních chyb lze uvést: a) uvádění hlavičky tabulky s názvem a doprovodným textem pod vlastní tabulku, b) označení obrázku s grafem nikoliv jako obrázek, ale jako samostatný druh přílohy, tj. graf, c) odkazování přílohy v textu způsobem (viz obr. č. 6) apod., d) uvádění duplikace opisů názvu přílohy v textu místo toho, aby byla uváděna myšlenka či informace, kterou autorka považuje za zásadní a z dané vizualizace plynoucí (např. na str. 34 „Tabulka výsledků (porovnání azimutů směru rozšíření dispersal trains a azimutů směru proudění ledovce v čase) je k nahlédnutí v příloze č. 1.“, „V tabulce 3 je přehled vyhodnocení vztahu mezi směrem rozšíření dispersal trains a směrem proudění ledovce v čase. Graf č. 1 ukazuje dispersal trains zasažené zaledněním a ty, u nichž byla nalezena shoda se směrem ledovcového proudění v rámci dané konfigurace ledovce.“), e) nevysvětlení, co znamená „konfigurace zalednění“ a absence způsobu vyhodnocování oné konfigurace zalednění v metodice, ale i jinde v textu. Bylo by vhodné toto vysvětlit během obhajoby spolu s osvětlením vztahu mezi konfigurací zalednění a směrem zalednění. Z výše popsaných důvodů bych prosil o vybrání nejdůležitějších zjištění výsledků a stěžejních částí diskuse a jejich stručné a přehledné prezentace v rámci obhajoby.

Závěrem tohoto oddílu bych studentce doporučil, co největší omezení používání zkratk, zejména pokud v textu není jejich souhrn včetně vysvětlení. Čtenář, kterého by zajímala jen vybraná část bakalářské práce, pak nemá možnost se v textu jednoduše orientovat. Stejně tak by bylo vhodné nové termíny jasně definovat. Dá se tím zamezit zbytečným nedorozuměním mezi autorem a čtenářem.

Hodnocení práce s literaturou

Dle seznamu literatury studentka aktivně pracovala se sedmi desítkami anglicky psaných zdrojů. Práci se zdroji lze označit za velmi dobrou, i když i tady jsou drobné nedostatky. Zejména v kapitole FG charakteristika se objevují netriviální tvrzení, u nichž chybí citace, např. v kapitole 3.6. Půdy. Stejně tak není v pořádku uvedení citace Margold a kol. (2018) ve větě na konci kapitoly. Z kontextu věty plyne, že by zde měl být uveden původní zdroj, který se jako první zmiňuje o přerušení oteplování během mladšího dryasu a jeho časovém vymezení. Obdobně to platí i pro předchozí větu, která se týká interstadiálu bølling-allerød.

Hodnocení splnění cílů

Cíle práce jsou řádně stanoveny, i když neobvykle zařazeny do textu až na straně 31, obvyklé bývá cíle zařadit na závěr úvodu, či za vlastní úvod. Další zvláštností je, že jde o přesný opis definování cílů ze zadání práce. Cíle v zadání práce bývají širěji pojaté, kdežto ve vlastní práci jsou konkrétnější a upřesněné, na základě charakteru pojetí práce, použitých metod a dosažených výsledků. Zde to zmiňuji proto, že do práce se vstupovalo s jistými hypotézami, které se ukázaly jako nepotvrditelné, což se objektivně dalo zjistit až při vlastním řešení práce a bylo studentkou konstatováno a poměrně dobře popsáno v kapitole 9.5. Nicméně k těmto příčinám je rovněž možné přidat i metodiku, která neumožňovala, jakkoliv průkazně posoudit možnost náhody či nějaké vazby. Zde bych ještě podotkl, že by bylo vhodné obecně formulované vyjádření cílů o snaze analyzovat možné vlivy na směr rozšíření disperzních tras ledovcových sedimentů (dispersal trains) explicitně konkretizovat a přímo vtělit do vlastních cílů, protože ony možné vlivy byly dále zúženy jen na směry ledovcového pohybu během posledního zalednění, resp. na nejdéle přetrvávající proudění ledovce, což jistě nereprezentuje všechny možné vlivy, které by připadaly v úvahu. Nicméně z kontextu práce, lze ony zmiňované cíle označit za úspěšně řešené, i když obě pracovní hypotézy byly nakonec negované.

Shrnutí hodnocení:

Předložená bakalářská práce je kombinací rešerše na téma pleistocenního kontinentálního zalednění části Severní Ameriky a prakticky laděné práce zaměřené na porovnání směru disperzních tras ledovcových sedimentů (dispersal trains) a směry pohybů kontinentálních ledovců během vybraných období pleistocénu. Nesporným pozitivem je široký rozsah aktivně použité literatury a pěkně zpracovaná rešeršní část. Naopak, co se v práci nepovedlo je přehledně a srozumitelně představit vlastní výsledky a jejich diskusi. Příčinou jsou nejednoznačná vyjádření kombinovaná s neúplnými větami či mluvnickými chybami vedoucími k nesrozumitelným větám. Nicméně pozitivní aspekty převládají, a proto **doporučuji předloženou bakalářskou práci Anny Jandové přijmout k obhajobě.**

zpracoval: RNDr. Marek Křížek, Ph.D.

Katedra fyzické geografie a geoekologie Přf UK, Albertov 6, Praha 2, 128 00